

بسمه تعالی
 دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کرمانشاه
 دانشکده بهداشت
 گروه بهداشت عمومی
 قالب نگارش طرح درس
 ❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀

عنوان درس: مصون سازی فعال و انفعالی

مخاطبان: دانشجویان ترم سوم کارشناسی بهداشت عمومی

تعداد و نوع واحد: ۱ واحد نظری

درس پیش نیاز: ندارد

زمان ارائه درس: شنبه ها ساعت ۱۲- ۱۰

نیمسال اول: -۹۸ ۹۹

مدرس:

دکتر فاطمه رجعتی (دانشیار گروه آموزش بهداشت و ارتقای سلامت، دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کرمانشاه)

هدف کلی درس:

آشنایی با سیستم ایمنی بدن و چگونگی مصون کردن افراد در مقابل بیماری ها

شرح درس:

این درس به منظور آشنا کردن دانشجویان از دستگاه ایمنی، مکانیزم های ایمنی بخش بدن، و توان تشخیص برای تزریق یا تلقیح به موقع و مناسب واکسن های مختلف و تصمیم گیری در موارد عدم تلقیح آنها و نیز توان انجام تمام واکسیناسیون های رایج در کشور به منظور پیشگیری و کنترل بیماری های واگیر قابل پیشگیری برای دانشجویان رشته مبارزه با بیماری های پیشنهاد شده است.

اهداف کلی جلسات: (جهت هر جلسه یک هدف)

۱. انواع ایمنی، مفهوم آنتی ژن، ایمنوژن، پادگن
۲. ساختار آنتی بادی، ایمونوگلوبولین و پادتن
۳. پاسخ ایمنی و اعضای بدن که در ایمن سازی نقش دارند
۴. اصول کلی واکسیناسیون
۵. فرایند واکسیناسیون ایمن
۶. برنامه ایمن سازی کشوری
۷. واکسیناسیون در شرایط و گروه های خاص
۸. شرح واکسن ها و نکات کاربردی در مورد آنها
۹. عوارض نامطلوب ایمن سازی

اهداف جلسات به تفکیک هر جلسه:

جلسه اول: انواع ایمنی، مفهوم آنتی ژن، ایمنوژن، پادگن

۱. ایمنی ذاتی و اکتسابی را تعریف نماید
۲. تفاوت ایمنی ذاتی و اکتسابی را تفکیک نماید.
۳. تعریف آنتی ژن را بیان نماید.

۴. ایمونوژن را توصیف نماید.
۵. اپی توپ ها از نظر ویژگی تقسیم بندی نماید.
۶. سرنوشت ورود یک ماده به بدن را ذکر نماید.
۷. عوامل موثر در قدرت ایمنی زایی یک آنتی را بیان کند.

جلسه دوم: ساختار آنتی بادی، ایمونوگلوبولین و پادتن

دانشجو باید در پایان قادر باشد

۱. ساختمان اولیه گلوبولین ها را بشناسد.
۲. عوامل موثر در قدرت اتصال اپی توپ به پاراتوپ را بیان کنید.
۳. تاثیر آنزیم ها بر ملکول ایمونوگلوبولین را شرح دهید.
۴. خصوصیات انواع ایمونوگلوبولین را بشناسد و ساختار آنها را به طور مختصر شرح دهد.

جلسه سوم: اعضای لنفاوی

دانشجو باید در پایان قادر باشد

۱. بافت های لنفاوی را تقسیم بندی نماید.
۲. تیموس و نقش آن را در ایمنی شرح دهد.
۳. نقش مغز استخوان را در ایمنی بدن توضیح دهد.
۴. طحال و ساختمان آن را توصیف کند.
۵. گره های لنفاوی و ساختمان آنها را بشناسد.
۶. سیستم ایمنی مخاطی را توصیف کند.
۷. سیستم ایمنی پوست را تشریح نماید.
۸. سایتوکاین ها و ساختار و خصوصیات آنها را طبقه بندی نماید.
۹. استفاده درمانی از سایتوکاین ها توضیح دهد.

جلسه چهارم: اصول کلی واکسیناسیون

دانشجو باید در پایان قادر باشد:

۱۰. علائم اختصاری واکسن ها را بشناسد.
۱۱. انواع واکسن و شرایط نگهداری آن ها را بداند.
۱۲. انواع واکسن های فعال و غیر فعال و راه تجویز و مقدار تجویز آن ها را از همدیگر تشخیص دهد.
۱۳. مدت زمان نگهداری واکسن ها پس از باز کردن ویال را بداند.
۱۴. ممنوعیت مصرف واکسن و احتیاط در ایمن سازی را تعریف کند.
۱۵. باورهای اشتباه ایمن سازی را نام ببرد.
۱۶. بتواند واکنش های حساسیتی پس از ایمن سازی را تشخیص دهد.

جلسه پنجم: فرایند واکسیناسیون ایمن

دانشجو باید در پایان قادر باشد:

۱. روشهای کنترل عفونت و رعایت شرایط استریل را توضیح دهد.
۲. نوع سرنگ و سوزن مورد استفاده و محل تزریق هر یک از واکسن ها را بر حسب سن بداند.
۳. روشهای فیزیکی و روانی برای کاهش درد، تب و ناآرامی پس از تزریق واکسن را شرح دهد.

۴. توصیه های لازم پس از تزریق واکسن را بازگو کند.

جلسه ششم: برنامه ایمن سازی کشوری

دانشجو باید در پایان قادر باشد:

۱. برنامه ایمن سازی کودکان از بدو تولد تا ۶ سالگی را شرح دهد.
۲. برنامه ایمن سازی زنان باردار و در سن باروری را بر حسب سابقه ایمن سازی بیان نماید.
۳. حداقل فاصله مجاز زمانی برای ایمن سازی افراد با تاخیر در واکسیناسیون را بازگو کند.
۴. برنامه ایمن سازی کودکانی که در وقت مقرر مراجعه ننموده اند را بر حسب طبقه بندی کند.
۵. حداقل سن مجاز واکسن ها را بداند.

جلسه هفتم: واکسیناسیون در گروه های خاص

دانشجو باید در پایان قادر باشد:

۱. واکسیناسیون هنگام تب و بیماری خفیف را بازگو کند.
۲. شرایط واکسیناسیون مبتلایان به زردی و نوزادان نارس را توصیف کند.
۳. اقدامات لازم در مورد واکسیناسیون نوزاد مبتلا از مادر HBSAg⁺ را انجام دهد.
۴. نحوه واکسیناسیون در کودکان مبتلا به تشنج و ضایعه مغزی را شرح دهد.
۵. واکسیناسیون افراد در تماس خانگی با مبتلایان به نقص ایمنی را توصیف کند.
۶. در مورد واکسیناسیون کودکان متولد شده از مادر HIV مثبت تصمیم بگیرد.
۷. حداقل فاصله زمانی دریافت خون و فرآورده های خونی با واکسن های ویروسی زنده را بداند.
۸. در مورد واکسیناسیون دریافت کنندگان پیوند مغز استخوان و پیوند اعضا بر اساس دستورالعمل کشوری قضاوت کند.
۹. چگونگی تجویز واکسنها در دوران بارداری و شیردهی را شرح دهد.
۱۰. در مورد ایمن سازی افراد فاقد طحال و مبتلا هموفیلی نظر دهد.
۱۱. چگونگی واکسیناسیون پرسنل بهداشتی درمانی را بازگو کند.

جلسه هشتم: شرح واکسن ها و نکات کاربردی هریک از آنها

دانشجو باید قادر باشد

۱. نوع واکسن آبله مرغان و شرایط و ممنوعیت تزریق آن را بداند.
۲. واکسن ویروس آنفولانزا و شرایط استفاده از آن را در گروه های پرخطر بشناسد.
۳. نوع واکسن پنوموکوک و انواع آن را در گروه های پرخطر توصیف کند.
۴. تجویز واکسن های دو گانه، سه گانه و علائم لازم برای ممنوعیت مصرف آنها را ذکر نماید.
۵. در مورد تجویز واکسن فلج اطفال خوراکی و تزریقی تصمیم بگیرد.
۶. افراد واجد شرایط و ممنوع برای واکسیناسیون MMR را بازگو نماید.
۷. گروه های پرخطر واجد شرایط واکسن هیپاتیت B را نام ببرد.
۸. واجدین شرایط واکسیناسیون هموفیلوس آنفولانزای تیپ B را نام ببرد.
۹. واجدین شرایط واکسن مننگوکوک را نام ببرد.

جلسه نهم: عوارض نامطلوب ایمن سازی

دانشجو باید قادر باشد

۱. ترکیبات واکسن BCG و عوارض نامطلوب آن را بداند.
۲. پیامدهای نامطلوب واکسن فلج اطفال را بداند.
۳. پیامدهای نامطلوب واکسن هاری را بازگو کند.
۴. پیامدهای نامطلوب واکسن هموفیلوس آنفولانزای تیپ B را برشمرد.

۵. پیامدهای نامطلوب واکسن سیاه سرفه را بشناسد.
۶. نظام مراقبت از پیامدهای نامطلوب ایمن سازی (AEFI) را شرح دهد.

منابع:

ایمونولوژی

۲. برنامه و راهنمای ایمن سازی مطابق با کمیته کشوری ایمن سازی، وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، مرکز مدیریت بیماری های واگیر، چاپ ۱۳۹۴

۳. راهنمای کشوری مراقبت پیامدهای نامطلوب ایمن سازی، ویرایش سوم، وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، مرکز مدیریت بیماری های واگیر، زمستان ۱۳۹۰

روش تدریس: «سخنرانی تعاملی، کار عملی و بحث گروهی و مباحثه»

رسانه های کمک آموزشی: «ویدیو پروژکتور، رسانه های مجازی،»

سنجش و ارزشیابی

ساعت	تاریخ	نمره	روش آزمون	آزمون
۱۲-۱۰ سه کویز در طول ترم	هر جلسه کلاس	۶	پرسش و پاسخ، انجام تکالیف محوه و آزمون کتبی	تکالیف کلاسی و آزمون میان دوره
۱۲-۱۰	۹۸/۱/۳۱	۴ نمره	آزمون کتبی	آزمون نیم ترم
		۱۰	آزمون کتبی	آزمون پایان دوره

مقررات درس و انتظارات از دانشجو:

از دانشجویان محترم انتظار می رود:

- ۱- حضور منظم و دقیق در جلسات درس داشته باشند.
- ۲- در فعالیت های یادگیری مشارکت نمایند.
- ۳- در هر جلسه آمادگی پاسخ گویی به سؤالات مبحث قبلی و کویز ها را داشته باشند.
- ۴- از منابع علمی و آخرین دستورالعمل های مرکز مدیریت بیماری های وزارت بهداشت استفاده کنند.

جدول زمانبندی درس

روز و ساعت جلسه: سه شنبه ها ساعت (۱۰-۱۲) کلاس شماره ۷

وسيله کمک آموزشی	روش تدریس	مدرس	موضوع درس	جلسه
کامپیوتر، ویدیو پروژکتور، وایت برد	بحث گروهی ، حل مساله سخنرانی	دکتر فاطمه رجعتی	انواع ایمنی، مفهوم آنتی ژن، ایمنوژن، پادگن	۱
کامپیوتر، ویدیو پروژکتور، وایت برد	بحث گروهی ، حل مساله سخنرانی	دکتر فاطمه رجعتی	ساختار آنتی بادی، ایمونوگلوبولین و پادتن	۲
کامپیوتر، ویدیو پروژکتور، وایت برد	بحث گروهی ، حل مساله سخنرانی	دکتر فاطمه رجعتی	پاسخ ایمنی و اعضای بدن که در ایمن سازی نقش دارند	۳
کامپیوتر، ویدیو پروژکتور، وایت برد	بحث گروهی ، حل مساله سخنرانی	دکتر فاطمه رجعتی	اصول کلی واکسیناسیون	۴
کامپیوتر، ویدیو پروژکتور، وایت برد	بحث گروهی ، حل مساله سخنرانی	دکتر فاطمه رجعتی	فرایند واکسیناسیون ایمن	۵
کامپیوتر، ویدیو پروژکتور، وایت برد	بحث گروهی ، حل مساله سخنرانی	دکتر فاطمه رجعتی	برنامه ایمن سازی کشوری	۶
کامپیوتر، ویدیو پروژکتور، وایت برد	بحث گروهی ، حل مساله سخنرانی	دکتر فاطمه رجعتی	واکسیناسیون در شرایط و گروه های خاص	۷
کامپیوتر، ویدیو پروژکتور، وایت برد	بحث گروهی ، حل مساله سخنرانی	دکتر فاطمه رجعتی	شرح واکسن ها و نکات کاربردی در مورد آنها	۸
کامپیوتر، ویدیو پروژکتور، وایت برد	بحث گروهی ، حل مساله سخنرانی	دکتر فاطمه رجعتی	عوارض نامطلوب ایمن سازی	۹